

6 tháng tới, bức tranh Covid-19 trên thế giới sẽ tươi sáng hơn hay vẫn u tối?

06:20 14/09/2021

Đối với những người hy vọng có thể thấy “ánh sáng cuối đường hầm” của đại dịch Covid-19 trong vòng 3-6 tháng tới, các nhà khoa học có một số tin không mấy tốt lành: Thế giới có thể sẽ phải đối mặt với các đợt bùng dịch mới như đã từng trải qua.

Chưa thể thấy “ánh sáng cuối đường hầm”

Theo giới khoa học, các đợt bùng phát Covid-19 mới sẽ khiến trường học phải đóng cửa. Những người cao tuổi trong viện dưỡng lão đã được tiêm chủng sẽ đối mặt nguy cơ lây nhiễm mới. Người lao động sẽ phải cân nhắc về mối nguy hiểm của việc quay trở lại nơi làm việc. Các bệnh viện có thể rơi vào tình trạng quá tải một lần nữa.

Các chuyên gia nhận định rằng, phần lớn người dân trên toàn cầu có thể sẽ mắc bệnh hoặc được tiêm chủng trước khi đại dịch Covid-19 kết thúc. Hai điều này cũng có thể sẽ cùng xảy ra. Một số người không may mắn sẽ nhiễm SARS-CoV-2 nhiều hơn một lần. Theo Bloomberg, cuộc chạy đua giữa tiêm chủng và các làn sóng lây nhiễm dẫn đến sự xuất hiện của biến thể mới sẽ chưa thể kết thúc cho đến khi SARS-CoV-2 lây lan đến gần như tất cả mọi người.

Chôn cất một bệnh nhân tử vong Covid-19 tại thị trấn Meru, bang Selangor, Malaysia. Ảnh: Bloomberg

“Tôi thấy số ca mắc Covid-19 đang tiếp tục tăng cao trên khắp thế giới. Sau đó, số ca nhiễm virus sẽ giảm xuống, thậm chí theo chiều dốc đứng, nhưng tôi nghĩ chúng ta sẽ chứng kiến một đợt gia tăng khác vào mùa thu và mùa đông”, Michael Osterholm, Giám đốc Trung tâm nghiên cứu và chính sách về bệnh truyền nhiễm tại Đại học Minnesota, đồng thời là cố vấn của Tổng thống Joe Biden, cho biết.

Khi hàng tỷ người trên thế giới vẫn chưa được tiêm vaccine và cơ hội tiêu diệt hoàn toàn SARS-CoV-2 là rất thấp, nguy cơ xảy ra những đợt bùng phát mới tại các trường học, trên phương tiện giao thông công cộng và ở nơi làm việc trong những tháng tới là rất cao, đặc biệt khi các nền kinh tế mở cửa trở lại. Ngay cả khi tỷ lệ tiêm chủng tăng lên, vẫn sẽ có những đối tượng dễ bị tổn thương như trẻ sơ sinh, những người không thể hoặc không muốn tiêm chủng, những người đã tiêm chủng nhưng vẫn mắc bệnh do khả năng miễn dịch giảm xuống.

Các chuyên gia cho rằng, vài tháng tới sẽ là khoảng thời gian khó khăn trong cuộc chiến với đại dịch Covid-19. Một trong những mối đe dọa chính là sự xuất hiện của **biến thể mới có khả năng kháng vaccine**.

“Chúng ta sẽ thấy số ca mắc bệnh tăng cao sau đó giảm xuống, ít nhất là trong vài năm tới, cho tới khi thế giới có nhiều người được tiêm vaccine hơn. Việc tiêm chủng sẽ giúp chống lại virus. Tuy nhiên, vấn đề quan trọng là các đợt bùng dịch sẽ lớn như thế nào và cách nhau bao lâu”, ông Osterholm nói.

Gam màu của bức tranh Covid-19 trong thời gian tới

Theo Lone Simonsen, nhà dịch tễ học tại Đại học Roskilde (Đan Mạch), 5 đại dịch cúm được ghi nhận trong 130 năm qua đã đưa ra một số dự báo về diễn biến của Covid-19.

“Đại dịch cúm toàn cầu dài nhất đã diễn ra trong 5 năm, gồm 2-4 đợt bùng phát lớn vào kéo dài trong 2-3 năm. Covid-19 được đánh giá là một trong những đại dịch nghiêm trọng hơn. Trong gần 2 năm kể từ khi bùng phát, Covid-19 đã gây ra 3 đợt bùng lớn trên thế giới và làn sóng thứ ba vẫn chưa có dấu hiệu kết thúc”, bà Simonsen nói.

Có thể Covid-19 sẽ không phát triển theo xu hướng của các đại dịch trong quá khứ. SARS-CoV-2 có khả năng lây truyền cao hơn những virus khác. Đến nay, đại dịch Covid-19 đã cướp đi sinh mạng của hơn 4,6 triệu người trên thế giới. Số người tử vong do Covid-19 tới thời điểm này đã cao gấp hơn gấp 2 lần so với bất kỳ đại dịch nào kể từ sau dịch cúm Tây Ban Nha năm 1918.

Các nước có tỷ lệ tiêm chủng khá cao như Mỹ, Anh, Nga và Israel hiện đang chứng kiến số ca nhiễm SARS-CoV-2 tăng vọt. Tiêm vaccine giúp ngăn ngừa số ca bệnh nặng và tử vong do Covid-19, nhưng số ca mắc bệnh tăng nghĩa là virus đang là mối đe dọa đối với trẻ em và người chưa được tiêm chủng, làm tăng nguy cơ mắc bệnh nặng ở những đối tượng này. Hiện tại, trẻ em dưới 12 tuổi chưa đủ điều kiện để tiêm vaccine Covid-19.

Các quốc gia có tỷ lệ tiêm chủng còn thấp như Malaysia, Mexico, Iran và Australia, cũng đang đối mặt với đợt bùng phát dịch bệnh nghiêm trọng do sự lây lan của biến thể Delta. Khi SARS-CoV-2 vẫn tiếp tục lan rộng ở nhiều khu vực trên thế giới, sự xuất hiện của các biến thể mới trong tương lai là điều hoàn toàn có thể xảy ra.

“Trong quá khứ từng có niềm tin rằng virus sẽ tự suy yếu theo thời gian, nhằm tránh loại bỏ số lượng vật chủ. Nhưng đây có thể là một quan điểm sai lầm. Mặc dù các biến thể mới không phải lúc nào cũng nguy hiểm hơn những biến thể trước đó, nhưng trên thực tế, các đại dịch đều có thể diễn biến xấu đi theo thời gian do virus thích ứng tốt hơn với vật chủ mới”, bà Simonsen nói.

Trong khoảng thời gian đầu đại dịch Covid-19, các chuyên gia hy vọng rằng vaccine sẽ có hiệu quả bảo vệ lâu dài, giống như mũi tiêm ngừa bệnh bại liệt cho trẻ em.

SARS-CoV-2 có cơ chế “đọc kiểm” (proof-reading) để sửa những lỗi di truyền xuất hiện khi virus nhân bản, làm giảm nguy cơ xuất hiện những biến thể mới

khi virus lây truyền từ người sang người.

Tuy nhiên, số ca nhiễm SARS-CoV-2 trên toàn cầu lớn tới mức các biến thể mới vẫn xuất hiện.

“Mức độ lây lan của đại dịch Covid-19 quá lớn. Điều này đã chống lại khả năng đọc kiểm của virus”, Kanta Subbarao, Giám đốc trung tâm hợp tác cúm mùa của WHO thuộc Viện truyền nhiễm và miễn dịch Peter Doherty ở Melbourne, cho biết.

Điều này nghĩa là **Covid-19 có thể giống như bệnh cúm**, đòi hỏi phải tiêm vaccine nhắc lại định kỳ để duy trì hiệu quả bảo vệ do virus sẽ không ngừng tiến hóa.

Một số nhà nghiên cứu cho biết, SARS-CoV-2 có thể trở nên hoàn toàn kháng thể hệ vaccine đầu tiên. Một nghiên cứu ở Nhật Bản chỉ ra rằng, các đột biến nguy hiểm của biến thể Delta đã được thu thập trong cơ sở dữ liệu toàn cầu theo dõi vấn đề này. Các báo cáo về việc những biến thể hiện tại có thể làm giảm tác dụng của vaccine hoặc gây ra tỷ lệ tử vong cao hơn vẫn đang được xem xét kỹ lưỡng.

“Đây là một kịch bản chúng ta đều hy vọng sẽ không xảy ra. Nếu điều đó xảy ra, chúng ta sẽ phải làm lại từ đầu”, bà Simonsen nói.

Những kịch bản khác tồi tệ hơn có thể xảy ra trong những tháng tới là sự xuất hiện của một virus cúm mới hoặc một chủng virus corona khác lây truyền từ động vật sang người.

“Chừng nào động vật còn là nơi cư trú của virus corona thì vẫn có khả năng một chủng virus khác có thể xuất hiện trong tương lai. Trong trường hợp đó, thế giới đứng trước nguy cơ vừa phải chống chọi với virus này, vừa phải đối phó với một virus mới”, chuyên gia Subbarao nói.

Bao giờ đại dịch Covid-19 sẽ kết thúc?

Bloomberg nhận định rằng, đại dịch Covid-19 sẽ chưa thể kết thúc trong vòng 6 tháng tới. Các chuyên gia đồng tình với quan điểm rằng, tình hình đại dịch sẽ dịu lại khi phần lớn người dân, khoảng 90-95% dân số toàn cầu, có khả năng miễn dịch nhờ tiêm chủng hoặc do từng mắc bệnh.

Các nhà khoa học nhấn mạnh rằng, yếu tố quan trọng để chấm dứt đại dịch vẫn là tiêm vaccine Covid-19.

“Nếu không có vaccine, ai cũng sẽ bị virus tấn công bởi SARS-CoV-2 sẽ lây lan nhanh và đe dọa tất cả mọi người trong mùa thu và mùa đông năm nay”, bà Simonsen nói.

Theo dữ liệu của Bloomberg, cho đến nay, hơn 5,66 tỷ mũi vaccine đã được tiêm trên thế giới. Trong khi tỷ lệ tiêm chủng ở một số khu vực như Liên minh châu Âu, Bắc Mỹ và Trung Quốc khá cao, các quốc gia ở châu Phi chỉ mới tiêm chủng đầy đủ cho chưa tới 5% dân số. Tỷ lệ **tiêm chủng đầy đủ** ở Ấn Độ là khoảng 26%.

Erica Charters, phó giáo sư về lịch sử y học tại Đại học Oxford, cho biết, đại dịch sẽ kết thúc vào những thời điểm khác nhau ở những nơi khác nhau. “Các nước sẽ phải tự quyết định mức độ sống chung với dịch bệnh mà họ có thể chấp nhận được”, bà Charters nói.

Chiến lược Covid-19 của các quốc gia trên thế giới hiện có nhiều điểm khác biệt. Một số nước vẫn theo đuổi chiến lược “zero-Covid” (đưa số ca mắc Covid-19 về 0), nhưng thực tế là thế giới khó có thể xóa sổ hoàn toàn loại virus này.

Các quốc gia như Đan Mạch và Singapore, những nơi đã kiểm soát tương đối tốt số ca mắc bệnh và đang hướng tới một tương lai mới sau đại dịch bằng cách dần dỡ bỏ các biện pháp hạn chế. Một số nước khác như Anh và Mỹ đang mở cửa trở lại dù số ca mắc Covid-19 vẫn tăng cao. Trong khi đó, Trung Quốc và New Zealand đã tuyên bố sẽ tiếp tục nỗ lực để loại bỏ hoàn toàn virus khỏi đất nước.

“Quá trình kết thúc của đại dịch sẽ không đồng nhất trên toàn cầu. Đại dịch là một hiện tượng sinh học, nhưng nó cũng là một hiện tượng chính trị và xã hội. Ngay cả thời điểm hiện tại, các nước cũng có những cách tiếp cận khác nhau đối với đại dịch”, bà Charters nói.

Đại dịch Covid-19 sẽ gây ra một sự hỗn loạn và để lại hậu quả lâu dài trong nhiều năm tới. Cho đến khi đại dịch kết thúc, phần lớn người dân trên thế giới sẽ phải trải qua nhiều tháng nữa sống trong sự “kìm kẹp” của Covid-19.

“Chúng ta phải đối mặt với dịch bệnh bằng sự cảnh giác và thận trọng. Sẽ là một điều sai lầm nếu bất kỳ ai nghĩ rằng đại dịch sẽ kết thúc chỉ trong vài ngày hoặc vài tháng nữa”, ông Osterholm nói./.

Theo CTV Mai Trang/VOV.VN (biên dịch)